

P R E Z E N T Ă R I B I B L I O G R A F I C E

Stelian Gomboș, **Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul ei în creșterea duhovnicească a credincioșilor**, Editura “Mitropolia Olteniei”, Craiova, 2014, 422 pp.

Autorul acestei lucrări, este eruditul teolog Stelian Gomboș, absolvent al Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității din Oradea, are studii universitare, aprofundate post-universitare, în Sibiu, București și Thessalonica - Grecia, doctorale la Craiova. A urmat de asemenea studii de psiho-pedagogie; economie socială; management public; comunicare, informații și relații publice; geopolitică, geostrategie, siguranță și securitate națională; diplomație și protocol, la diferite Facultăți de Teologie INA; CNAP din cadrul UNAP Carol I; IDR din cadrul MAE, FCRP din cadrul SNSPA, iar din anul 2013 este Doctor în Teologie al Facultății de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității Craiova.

Are o bogată activitate cărturărească fiind autorul mai multor lucrări precum: „*Smerită încercare întru desăvârșirea începutului*” – la Editura „Agnoș”; „*Smerite încercări și începuturi*” – la Editura „Agnoș”; „*De la începuturi la profunzimi*” - la Editura „Agnoș”, în 2008, „*Despre Biserica*

și Stat între curs și discurs” – la Editura „Top Form”, în 2009; „*Euharistia – calea către Iisus Hristos, Dumnezeu*” – la Editura „Agnoș”; „*Vorbire și convorbire cu oameni aleși*” – la Editura „Top Form”, în 2010, „*Dumnezeiasca Euharistie – centrul vieții liturgice și duhovnicești a creștinului*” – la Editura „Emia”, „*Din cuvântul înțeleptului – la ceas de sfat și sfătuire...*” – la Editura „Bunavestire”, în 2011, „*Armonii culturale și spirituale contemporane*”, la Editura „Armonii Culturale”; „*Oameni și cuvinte. Portrete și descrieri*”, la Editura „Top Form”, în 2013, „*Omul subiect actual al dragostei lui Dumnezeu*” – volum omagial, închinat Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae; autori: Stelian Gomboș și Cristian Șerban, la Editura „Cristimpuri”; „*O remarcabilă personalitate a vieții bisericești și naționale – Episcopul Dr. Nicolae Popoviciu al Oradiei*”, la Editura „România în Lume”; „*De vrei să te mântuiești cu întrebarea să călătorești...*”, la Editura „Bunavestire”; „*Frânturi de învățături și cunoștințe: culegere de eseuri, meditații și reflecții asupra unor teme, subiecte și cărți*”, la Editura „Aureo”, în 2013, „*Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul ei în creșterea*

duhovnicească a credincioșilor”, la Editura „Mitropolia Olteniei”; „*Câteva spicuiuri, sugestii și recomandări...*”, la Editura „România în Lume”, în 2014, iar 2015 „*Minunat este Domnul Dumnezeu în tot lucrul mâinilor Sale - Culegere de articole, eseuri și studii teologice*”, la Editura „Magic Print”, de asemenea este autor a mai multor studii, articole, recenzii de carte, unele dintre ele fiind adunate de autor, regăsindu-se publicate în forma unui volum de carte.

Această lucrare care dacă este citită și aprofundată cu multă atenție se prezintă singură. Ea este împărțită în două părți, fiecare parte poartă un titlu și având la rândul ei trei capitole și fiecare capitol mai multe subcapitole. Lucrarea se încheie cu concluziile finale și cu anexele, care constau în patru interviuri tematice acordate autorului de mai mulți părinți duhovnicești și teologi români. Putem observa că stilul acestei lucrări este unul îngrijit, cursiv și narativ, care respectă metoda de cercetare științifică, având un limbaj adecvat temei abordate, nelipsind accentele critice și viziunea personală asupra doctrinei ortodoxe și a faptelor istorice.

În cercetarea sa, autorul, vizează mai multe aspecte care compun tabloul de ansamblu al modului în care credinciosul trebuie să trăiască viața creștină în Biserică și se împărtășește cu preacuratele Taine ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Din începutul lucrării, domnul Stelian

Gomboș are o abordare constructivă și științifică a subiectului. Astfel, el a realizat o cercetare bine documentată, serioasă și profundă, atât din punct de vedere dogmatic, cât și din perspectivă biblică și liturgică. De asemenea, autorul a adus în prim plan stadiul cercetării temei respective, pentru a stabili foarte clar, unde se află acum cercetarea în legătură cu subiectul propus. Totodată, a dezvoltat acest subiect bazându-se nu numai pe lucrări generale, ci mai ales pe cercetarea surselor și a lucrărilor de bază ale Teologiei Euharistice. Astfel, o mulțime de izvoare și documente editate au fost consultate, fie în limba română, fie în alte limbi străine, cum ar fi engleză, franceză și greacă. Deci, munca de cercetare a autorului se îndreaptă spre viața Bisericii, examinând fenomenul euharistic și felul în care Biserica noastră Ortodoxă a știut să transmită fiilor și fiicelor ei evlavie și experiența harică, dobândită de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos și transmisă, prin Sfinții Apostoli, până în zilele noastre. Prin această prezentare, oricine poate lua act de conținutul divino-uman al învățaturii noastre de credință dar și de felul cum trebuie credinciosul să se prezinte înaintea lui Dumnezeu, pentru a lua iertare de păcate și sfințenie. În virtutea acestui fapt Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți, învățătorii și purtătorii de har ai Bisericii, ne sunt călăuzitori și îndrumători în Biserica drept măritoare, pentru dobândirea mântuirii.

Autorul lucrării s-a dovedit a fi un bun mânuitor al condeiului, pentru că în Introducere, a motivat de ce și-a ales această temă, arătând că problema crizei religios-morală de la începutul de secol XXI, prin care trece lumea, este cauza din care „*decurge toate celelalte crize social – economice și politice ale omenirii. Lumea contemporană, chiar și cea creștină, adeseori numai cu numele, își duce existența, de foarte multe ori, în afară de Dumnezeu și de Biserica Lui*”.¹ Venind și cu soluționarea acestei crize majore, existente în lume, „*care se poate face și printr-o regenerare sau revigorare spirituală, generată sau provocată de creștinism. Însă nu unul doar teoretic, declarativ-speculativ, ci un creștinism trăit în Duhul Sfânt, în Duhul Adevărului, al Înțelepciunii și al Iubirii. Nu avem nevoie doar de teorie despre Dumnezeu și despre Iisus Hristos, ci, mai ales, de o întâlnire vie cu Dumnezeu și trăire întru El, cunoscând că «toate sunt de la El, prin El și pentru El» (Rom. 11, 36)*”.²

Această întâlnire și trăire ne este „*oferită, în dar, în Biserica lui Iisus Hristos, în Sfânta Liturghie prin Taina Sfintei Euharistii*”³, autorul ne exemplifică modul cum a fost înțeleasă această întâlnire și trăire de către creștinii primelor secole, care aveau credința că: „*Liturghia era*

¹ Stelian Gomboș, *Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul ei în creșterea duhovnicească a credincioșilor*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2014, p. 9

² Idem, p. 9

³ *Ibidem*

Euharistie, adică însemna să intre prin împărtășire în Împărăția Domnului Său. Omul, definit de multe ori Homo sapiens, Homo faber, este și trebuie să fie mai întâi și mai presus de toate Homo adorans. Lumea a fost creată ca «materie», ca material al Euharistiei, iar omul a fost creat ca preot al acestei Taine cosmice. În poziția lui verticală, el este în centrul lumii și dă acestei lumi unitatea ei, binecuvântând și mulțumind lui Dumnezeu. În Taina Euharistiei ne întâlnim real cu Mielul Iisus Hristos, înjunghiat și aflat în permanentă stare de jertfă. Euharistia este Taina Tainelor, taina supremă în care se întâlnesc și se intersectează toate Tainele Bisericii”.⁴

Restaurare duhovnicească a credinciosului și a obștii bisericești trebuie să pornească de la: „*Sfânta Liturghie, care ne constituie în Trupul tainic al lui Iisus Hristos, făcându-ne deci mădularele Sale și mădulare unii altora prin împărtășirea din aceeași pâine (1 Cor. 10, 17). Numai uniți cu Iisus Hristos, care ni se face mâncare și băutură permanentă, și uniți unii cu alții prin El, putem avansa pe drumul comuniunii tot mai desăvârșite cu Dumnezeu și cu toți oamenii, care este esența vieții creștine. Și cum de Iisus Hristos nu ne putem apropia oricum, ci numai cu conștiința curată, fiecare Dumnezeiască Liturghie ar însemna pentru noi, un urcuș duhovnicesc: pe de o parte prin pregătirea pentru primirea Sfintelor Taine, iar*

⁴ Idem, p. 9-10

pe de alta, prin însăși această primire, care se face în noi izvor de și mai multă curăție, de mai multă osteneală pentru o viață tot mai sfântă. Dar, dacă la Sfânta Liturghie participăm oricum, fără exigența pregătirii pe care o reclamă primirea Sfințelor Taine, este de înțeles că Sfânta Liturghie devine numai o slujbă oarecare printre altele, iar viața noastră duhovnicească va lăncezi”⁵, așa cum spune autorul.

Dacă este să ne referim, la conținutul lucrării de față, putem reține că în partea întâi, capitolul întâi, autorul, tratează tema Sfintei Euharistii în cadrul spiritualității ortodoxe. Concluzia la care se ajunge este că Mântuitorul Iisus Hristos a săvârșit, cel puțin o dată, după Înviere, Euharistia, ca o prezentare văzută a stării Lui, de aducere permanentă a Sa din planul nevăzut. Altfel spus, dă mărturie despre trecerea de la săvârșirea văzută a Euharistiei, de însuși Mântuitorul, la prezența Lui, ca aducere nevăzută în timpul consumării ei, din toate locurile și timpurile. „În episodul Emaus, Iisus Hristos arată ucenicilor calitatea în care El va săvârși, în continuare, Euharistia, în vinul cel nou, prezis în seara ultimei Cine (Marcu 14, 25), adică în calitatea Sa de înviat; le arată acum, că dețin dovada, că-l pot avea pe El în mod real în Sfânta Euharistie, odată ce a înviat, chiar dacă este acum nevăzut. Așadar, «Frângerea pâinii» la Emaus a fost și va rămâne

pentru totdeauna în Biserică, marele semn al misterului pascal și al prezenței Celui înviat în sacramentul euharistic post-pascal”⁶.

În următorul capitol, autorul s-a concentrat asupra teologiei euharistice din punct de vedere biblic și patristic. Concluzia la care ajunge domnul Stelian Gomboș în urma cercetării sale este că, Sfânta Euharistie, „e o lucrare dublă a lui Iisus Hristos: pe de o parte, El se prelungește în lume, iar pe de altă parte, El asumă lumea. Iisus Hristos se extinde pe pământ, asumând lumea în Trupul Său, ca să o transfigureze”⁷. „Biserica nu este o realitate statică. Ea reprezintă o dinamică transfiguratoare, ca nunta neîncetată și neîntreruptă, în spațiu și timp, a Creatorului și a creaturii, în acest amestec fără contopire, a naturii create cu cea necreată, creația se așază în Trupul Domnului prin Sfânta Euharistie, fiindcă Euharistia face din Iisus Hristos binele nostru, înainte chiar de darurile noastre naturale, deoarece Iisus Hristos s-a unit cu Trupul, și aceasta pentru faptul că Euharistia este Iisus Hristos. Astfel, față de Domnul nostru Iisus Hristos, care spune Tatălui ceresc «precum Tu, Părinte, În Mine și Eu în Tine, ca și ei să fie una în Noi» (Ioan, 17, 21), aici vedem că toate câte face Iisus Hristos se împlinesc prin Sfânta Euharistie, fără să mai vorbim de înălțarea

⁶ Idem, p. 36-37

⁷ Ibidem, p. 45

⁵ Ibidem, p. 11

credincioșilor la comuniunea cu Tatăl și Fiul, în Duhul Sfânt".⁸

În cea de a doua parte a lucrării, în primul capitol, autorul ne prezintă, locul pe care îl ocupă Sfânta Euharistie în cultul divin, iar în cele două subcapitole ne prezintă unele aspecte dogmatice și eclesiologice, precum și din perspectivă morală și pastorală, făcând referitoare la rolul Sfintei Euharistii în cultul divin.

În următorul capitol, autorul, își dorește să trateze despre problema Sfintei Împărtășanii în Spiritualitatea Ortodoxă Românească contemporană, adică despre Euharistia ca Taină a comuniunii în cadrul spiritualității răsăritene și în rândurile credincioșilor.

Domnul Stelian Gomboș consideră că Împărtășania, e Taina care se repetă, ea trebuie să fie luată de cât mai multe ori, dar cu vrednicie, pentru că ea este cea care ni-l înnoiește în noi pe Domnul nostru Iisus Hristos, și ne crește în El, Iisus Hristos este țelul nostru suprem către care trebuie să tindem. Autorul arată ce pericole poate aduce împărtășania rară, în viața creștinilor, starea de nepăsare permanentă acestora, pentru că n-au frâu și nu se pot înfrâna îi face să alunece în prăpastia păcatului, prin degradare morală.

În concluzie, autorul arată că în viață și spiritualitatea ortodoxă, Sfânta Împărtășanie are o însemnătate deosebită. Ea reprezintă momentul cel mai important din viața noastră

creștină, pentru că atunci primim în ființa noastră Trupul și Sângele Domnului nostru Iisus Hristos. Problema care se pune în legătură cu Sfânta Împărtășanie este cât de rar sau cât de des trebuie și putem să ne împărtășim. Primitorii deplin îndreptățiți ai acestei Sfinte Taine sunt numai creștinii valid botezați, adică cei care sunt membri ai Bisericii și asupra cărora nu există nici un fel de îndoială. Pentru împărtășirea acestora există reguli sau rânduieli, potrivit cărora unii se pot împărtăși mai des, având chiar această îndatorire, iar alții mai rar. Cei care sunt datori a se împărtăși mai des sunt slujitorii Sfintei Taine și, implicit, ai Sfintelor Altare, adică în primul rând preotul și diaconul, dar și toți ceilalți membri ai clerului, care nu fac parte din preoția sacramentală.

Această lucrare, a domnului Stelian Gomboș, din cele prezentate mai sus, constituie rodul unui studiu duhovnicesc și moral al doctrinei despre Sfânta Euharistie, prezentând un bogat volum de documente care întregesc aria de cercetare a temei studiate, conferind acestei teze de doctorat o valoare documentară onorabilă. Prin aceasta se împlinesc imperativul unei necesități teologice, care se impune pentru cunoașterea, în profunzime, a vieții euharistice în conștiința omului.

Lucrarea se adresează deopotrivă slujitorilor Bisericii, credincioșilor, studenților teologi, dar și tuturor celor care doresc să cunoască mai

⁸ *Ibidem*

multe în privința Sfintei și Dumnezeieștii Euharistii, altfel spus, ea se adresează celor care doresc un sincer și real progres duhovnicesc.

În încheiere țin să-l felicit pe doctorul în teologie Stelian Gomboș, care este autorul acestei lucrări, pentru că a reușit să scrie ca un tratat de teologie, după părerea mea, în care este prezentată pe larg tema despre „Sfânta Euharistie – Taina Nemuririi. Rolul ei în creșterea duhovnicească a credincioșilor”, dorindu-i autorului pe mai departe multă sănătate, spor în muncă și succes în tot ceea ce face, cu ajutor de la bunul Dumnezeu!...

Preot dr. Ioan-Mircea Ghitea

Pr. Radu Botiș, Prof. Mircea Botiș,
Ulmeni. Maramureș, Editura
Olimpias, Galați, 2011, 273 pp.

Genul monografic a cunoscut un adevărat reviriment în ultima vreme, când, prezentări ale unor orașe, localități, biserici sau monumente, au inundat de-a dreptul piața de carte contemporană. Nu toate aparițiile editoriale sunt însă de calitate, multe dintre ele fiind condiționate mai degrabă de obținerea unor grade profesionale sau de confirmarea statutului de intelectual al autorilor decât de profesionalismul muncii lor.

Lucrarea pe care dorim însă să o propunem cititorilor este una ce împlinește întru totul standardele calitative ale unei monografii. Experiența

autorilor[1] în materie de publicistică și buna cunoaștere a locurilor descrise, din care provin ei, garantează acest fapt. Garanți ai calității sunt și cei doi prefăcatori, domnul cercetător științific I Remus Câmpeanu, de la Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca (pp. 5-8) și părintele Vasile Augustin, vicarul Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului (pp. 9-10), care apreciază în mod favorabil cercetarea celor doi autori, subliniind multiplele valențe ale acesteia.

Volumul este structurat pe întinsul a nouă capitole și cuprinde de asemenea anexe și o listă bibliografică. Autorii se străduiesc să realizeze atât o amplă incursiune în istoricul orașului maramureșean (pp. 15-45), cât și o prezentare a principalelor caracteristici ale acestuia, respectiv învățământul și cultura (pp. 46-53), resursele naturale (pp. 54-68), demografia (pp. 69-90), activitatea economică a urbei (pp. 91-124), aspectele etnografice (pp. 125-142), personalitățile locale (pp. 143-215). Bibliografia întrebunțată este, de cele mai multe ori, una adecvată cercetării și actualizată, autorii utilizând cele mai noi cercetări în materie, iar anexa (pp. 239-264), densă și ea, conține un număr mare de facsimiluri după documente importante din istoria orașului și fotografii cu lăcașurile de cult, instituțiile principale, clădiri sau persoane importante din istoria lui de ieri și de azi.

Interesant este, de exemplu, capitoul despre datini și obiceiuri, în paginile cărui autorii vorbesc nu doar despre tradițiile populare cu valoare etnografică, ci și despre gastronomie, tradiții privitoare la agricultură, faună, ocupații casnice sau limbaj. Descrierile unor obiceiuri cu valoare fundamentală pentru viața omului sunt și ele ample. Spre deosebire de etnografia laici, părintele Botiș insistă însă și asupra puternicei legături existente între Biserică și obiceiul propriu-zis. Iată, de exemplu, cum se încheie descrierea nunții:

„La ieșirea din biserică și pe parcursul traseului până la locul unde va avea loc nunta, cu mulți ani în urmă, anumiți feciori puneau diferite piedici, care, de fiecare dată, pentru a fi înlăturate intervenea nașul cu câte o sticlă de țuică. După ce calea era liberă alaiul ajungea cu bine la locul unde era organizată masa și continua nunta. Avea loc „orația cu găina” așezată pitoresc pe o tavă, purtată de către socăciță. Pe la miezul nopții începe „jocul miresei” moment anunțat de către unul din cei doi reprezentanți ai mirilor (staroste). Primul intră în joc mirele, apoi nașii, părinții mirilor, rudele cele mai apropiate, apoi nuntașii” (p. 135).

Calitatea de preot a unuia dintre autori este deconspirată parțial și de atenția pentru aspectele confesionale și de atenția pentru istoricul lăcașurilor de cult din localitate. Astfel, în cadrul capitolului, alături de frumoasa analiză în care, alături de dicționarul

lui Coriolan Suciuc[2] întrebunțează și alte surse în scopul obținerii unor informații complete cu privire la aspectele toponimice, de bogatele informații cu valoare istorică, extrase fie din surse arhivistice inedite, fie din surse editate. se regăsesc și elemente privitoare la situația confesională a oamenilor locului și la istoricul locașurilor lor de cult.

Având în vedere aceste aspecte, nu putem decât să remarcăm valoarea operei părintelui și a domnului profesor Botiș, să o recomandăm călduros și să credem că ea își va găsi locul atât în circuitul științific, cât și în bibliotecile fiilor zonei și a iubitorilor istoriei și spiritualității românești de pretutindeni.

[1] Căci, de exemplu, părintele Radu Botiș este fondatorul și redactorul șef al revistelor electronice *Glas comun* și *Slova creștină*. De asemenea, el este prezent ca publicist în paginile revistelor *Semănătorul*, *Analize și fapte*, *Ecoul*, *Neamul Românesc*, *Noua Arhivă Românească*, *Tânărul scriitor*, *Lucașărul românesc*, *Observatorul de Toronto*, iar ca poet, creațiile sale se regăsesc atât în volume de autori cât și în următoarele antologii: *Antologiile revistei Singur*, Editurile Singur/Grinta, Târgoviște/Cluj- Napoca, 2010; *O Antologie a poeziei maramureșene*, coord., Nicolae Păuna Scheianu, Editura Ethnologica, Baia Mare, 2010; *Preoți sfinți, lăcașuri sfinte*, Editura Semănătorul, 2010; *Antologie de*

poezie, 55 de poeți contemporani (pagini alese), coord. Valentina Becart, Editura ArhipArt, Sibiu, România, 2010; *Îndreptar de terapie divină- breviar sufletesc*, Editura Sinteze, Galați, 2009; *Artur Silvestri - Documentar memorialistic*, Editura Semănătorul, 2009 ; *Literatura virtuală și Curentul Generației Google*, coord. Ionuț Caragea, Editura Fides, Iași, 2009; *Antologie, Cenaclul Arionda*, Editura Olimpias, Galați, 2009; *Dor de Dor - Antologie lirică, epică, plastică, Călărași*, coord. Marin Toma, Editura S.C. Tipografia S.A., Slobozia-Ialomița, 2008; *Mărturisirea de credință literară*, vol. II, Editura Carpathia Press, București, 2008.

[2] Coriolan Suciu, *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*, vol. II, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967.

Ierom. Maxim Morariu

Emilian Popescu, **Inscriptions de Scythie Mineure**, vol.IV, Ed.Academiei Române și Ed. Basilica a Patriarhiei, București, 2015, 412 pp.+ 246 ilustrații.

Acest valoros volum cuprinde documente epigrafice latine și grecești descoperite în așezările de pe malul drept al Dunării și dinăuntrul Dobrogei, având ca limită – în sud – Durostorum iar la nord Cernavodă și valea Carasului. E vorba, cu osebire, de Tropaeum

(Adamclisi), Durostorum (Silistra), Sucidava (Izvoarele), Altinum (Oltina), Sacidava (Dunăreni), Axiopolis (Hinog - Cernavodă). Materialul epigrafic de fiecare dată e prezentat în textul original și în traducere, aceasta mai totdeauna însoțită de un comentariu istoric și lingvistic. În lumina acestui material se poate urmări și înțelege mai bine complexul proces al romanizării geto-dacilor, nu mai puțin impactul creștinismului asupra vieții dacoromanilor, creștinism care începând mai ales cu secolul al IV-lea a făcut progrese sesizabile la Adamclisi, bunăoară (p.54).

Inscripțiile creștine – legate de Sf. Cruce și de personajele sfinte – sunt comentate în paginile 200, 201, 259-262. La pag. 272-273 și 370-372 se dau detalii despre Dasios-Tasios (și nu numai), martir cinstit deopotrivă la Durostorum și la Axiopolis. Cum era de așteptat, se oferă amănunte și despre basilicile creștine de la Izvoarele (jud. Constanța) (pp. 280-281) sau de la Cernavodă-Axiopolis (pp. 333-334).

Pentru a se ușura munca cercetătorilor, dar și cea de căutare a lectorului obișnuit, lucrarea de față este înzestrată cu suficienți indici (p. 379 sq.), până și cu concordanțe bibliografice. În încheiere, îl felicit sincer pe autor, pe Dl Prof. și Acad.Emilian Popescu,

pentru remarcabilul și masivul volum editat de dânsul și-i dorim de la Cel-de-Sus noi izbânzi în cercetarea științifică, spre decelarea adevărului diacronic.

Preot prof. dr. Vasile Muntean

Preot Ionel Popescu, **Icoane vii ale spiritualității românești**, Lucrare tipărită cu binecuvântarea IPS Părinte Ioan Selejan – Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, Editura “Partoș”, Timișoara, 2015, 200 pp.

Încă de la bun început, doresc să recunosc și dezvălui adevărul că am apreciat întotdeauna, cărțile pe care le-a scris *Părintele Ionel Popescu*, precum și toată activitatea sa pastoral - misionară, caracterul și cultura foarte vastă și solidă de care dispune, de asemenea (și) dragostea sfinției sale pentru cultura, arta și spiritualitatea autentică!...

Întâi de toate doresc să mărturisesc că sunt entuziasmat, bucuros și încântat pentru inițierea, elaborarea și publicarea acestei lucrări – ce evocă istoria și geografia – cu oamenii deosebiți și locurile acestea minunate, totodată trecutul și prezentul, anticipând, într-un oarecare fel și viitorul acestei zone românești și regiuni ecleziale a Banatului Ortodox.

Aici, în această carte sau datorită ei, ne aducem aminte cu vibrante emoții, sentimente de recunoștință și prețuire de înaintașii noștri, de moșii și strămoșii noștri, trăitori, viețuitori

și chiar supraviețuitori pe aceste meleaguri, care de multe ori au fost vitregite de vremurile istoriei și oropsite de valurile năvalnice ale acestei vieți pământești, plină de suferințe, ispite, încercări și necazuri dar chiar le-au depășit și traversat, rezistând cu stoicism și nu nădejde în Dumnezeu – Cel ce toate le poate celui ce crede în El, căci „ce este cu neputință la oameni este cu putință la Dumnezeu!”...

De aceea se cuvine să-i evocăm, să-i omagiem și să-i pomenim în rugăciunile noastre, din această perioadă binecuvântată de Dumnezeu, plină fiind de har și de îndestulare, fiindcă datorită lor și rugăciunilor slujitorilor și credincioșilor acestei biserici, ce din veac au statornicit aici credința creștină – cea drept mărturisitoare și de-a pururi autentică ori strămoșească.

Această lucrare – monografie și medalion, alcătuită de *Părintele Vicar Administrativ al Arhiepiscopiei Timișoarei și Paroh al Bisericii “Nașterea Maicii Domnului” Timișoara Iosefin* – Dr. Ionel Popescu se bucură de binecuvântarea și cuvântul călduros al ÎPS Părinte Ioan Selejan – *Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului*, potrivit căruia „Autorul acestei lucrări zugrăvește, prin cuvânt, catapeteasmă de icoane vii alături de care a crescut, slujind lui Dumnezeu și semenilor săi... Aceste icoane i-au descoperit Părintelui Ionel Popescu tainele credinței și sfintele învățături ale Bisericii noastre strămoșești, precum

iubirea de neam și țară. Icoanele vii pe care ni le prezintă autorul n-au stat cumiți, doar atârinate într-un cui, ci, pe unele, autorul le-a căutat și le-a găsit chiar și prin întunecoasele temnițe. Vedem astfel cum, în istoria neamului nostru, de multe ori Dumnezeu a îngăduit ca închisorile să fie împodobite cu icoane vii. Aceste icoane vii i-au mărturisit autorului, încă din fragedă pruncie, cât de bun este Dumnezeu și cât de dulce este suferința pentru Hristos. Prin scrierea sa, *Părintele Dr. Ionel Popescu* aprinde câte o candelă în fața fiecărei icoane vii pe care a zugrăvit-o cu multă evlavie și respect, lăsând astfel spre cinstire și celor de azi și celor de mâine această catapeteasmă de icoane ortodoxă românești” (pp. 5 – 6).

Altfel spus, cartea *Părintelui Dr. Ionel Popescu*, „*Icoane vii ale spiritualității românești*”, nu face altceva decât să-i amintească, reunind între paginile unei necesare și binevenite lucrări, un potpuriu de medalioane literare ce au ca protagoniști o serie de oameni de seamă, „eroi civilizatori”, pe care îi are poporul român.

Părintele Ionel Popescu știe foarte bine semnificația, rolul și însemnătatea cuvântului, dar și a Logosului divin. Preot și cărturar, așa cum îi stă bine oricărei fețe bisericești care se respectă, prin cartea sa (lucrare bisericească, dar și cărturărească), având un caracter recuperator, restaurator, retrospectiv, acesta procedează la un act de punere a lucrurilor în făgașul lor normal, un act de punere

simbolică în posesie. Portretele în alb și în negru pe care le face, crochiuri în adevăratul sens al cuvântului, îl situează pe părintele Ionel Popescu în ipostaza de legatar testamentar.

Drept argument și confirmare a celor afirmate mai sus, vom pune câteva din cuvintele autorului, susținute în „*Argumentul*” lucrării de față: “M-am simțit, într-un fel, dator să pun la dispoziția celor interesați chipul frumos al acestor personalități ecleziastice, cu atât mai mult cu cât trăim într-o lume care resimte acut lipsa reperelor morale și intelectuale. Astăzi citim, auzim, vedem pretutindeni că nu avem asemenea modele, pentru că, dacă le-am avea, se spune mereu, am fi cu totul altfel, am fi mai buni și mai devotați, mai serioși și mai harnici, mai filantropi și mai jertfelnici, mai răbdători și mai recunoscători, într-un cuvânt, am fi virtuosi.

Dar iată, modelele, reperatele morale și culturale sunt la îndemâna noastră. Nu ne rămâne decât să ne întoarcem la izvoare și să răsfoim câte o filă din bogata zester culturală moștenită de la înaintași, pentru a redescoperi modele de oameni credincioși și cu viața morală pilduitoare, iubitori de Dumnezeu și de Biserică, de țară și de popor, de credință și de spiritualitate, de adevăr și de dreptate, de știință și de artă, cum sunt toți cei înscrisi pe paginile lucrării de față.

Acest florilegiu spiritual cuprinde, așadar, doar numele unor ierarhi și al unor preoți, profesori de Teologie, ieromonahi și duhovnici despre care am învățat în școală, apoi am citit și

am scris câte ceva, unii fiind aproape de sufletul meu prin faptul că, fiindule elev, student și apoi colaborator, mi-au marcat existență, misiunea preoțească și profesia de dascăl. Pe “antimisul Bisericii noastre” din această parte de țară sunt însă nenumărate “miride” vrednice de a fi așezate în potirul Teologiei, al culturii și al istoriei bisericești – ierarhi, preoți și monahi, care ne invită să învățăm din viața, din ostenele și din virtuțile lor, din pătimirile și din jertfa pe care au depus-o pe altarul credinței, al unității naționale, al libertății și al demnității noastre.

Toți acești părinți spirituali și învățători ai noștri sunt vrednici de prețuire și de pomenire, de dragoste și de recunoștință, de toți trebuie să ne aducem aminte, pentru că ne-au “grăit cuvântul lui Dumnezeu”, să “privim cu luare aminte cum și-au încheiat viața și să le urmăm credința”, așa după cum ne îndeamnă Sfântul Apostol Pavel” (pp. 8 – 9).

Câteva concluzii și încheierea

Așadar, „se cuvine să-i mulțumim în mod deosebit *Părintelui Dr. Ionel Popescu*, pentru îndelungatul și meticolosul travaliu de cercetător, pentru reconstituirea bazată și întemeiată pe știința adunării și interogării izvoarelor. Descriind un trecut memorabil, întors de autor cu fața către viitor, cartea de față este o mărturie inconfundabilă a meritelor unei preoțimi, înzestrată cu mult talent și înțelepciune, închinată și

dedicată valorificării plenare a creației predecesorilor.

Astfel stând lucrurile, acum, în încheierea acestui material, vom susține că demersul misionar al Bisericii noastre și al slujitorilor ei, în frunte cu Ierarhii – Membri ai Sfntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și cu Părintele nostru Patriarh, trebuie să cuprindă conceptul conform căruia Biserica nu este în fond, doar comunitatea cu număr mare sau foarte mare de membri ci chiar și cea cu numărul cel mai mic, dar în care sălăsluiește mărturia cea duhovnicească despre trăirea în viața noastră a vieții lui Iisus Hristos, cea autentică. „Astfel înțeleasă, misiunea nu este reprezentată de un proiect grandios, asemeni unei caracatițe care cuprinde totul în sine – acesta este de dorit numai pentru a conferi unitate de plan și acțiune sistemului – ci de intervenția în micro, de îndeplinirea misiunii de păstor de suflete și a aceleia de următor al Mântuitorului, calitate pe care o are orice creștin botezat, nu numai clericul consacrat și nu doar cei cu anumite răspunderi în Biserică.”

Drept urmare, iată și de aici constatăm faptul că Biserica și, mai zis, Ortodoxia este o formă de creștinism (nesecularizată în conținutul și fondul ei intrinsec) extrem de rafinată, de nobilă, de fină, pe care puțini o știu astăzi, aprecia sau gusta în profunzimile ei dintru început, lucru pentru care ne rugăm Lui Dumnezeu – Cel în Treime preamărit, să ne ajute și să ne lumineze mințile

noastre, cele acoperite de umbra păcatului și a morții!...

Totodată autorului, în persoana vrednicului și neobositului cu vocație slujitoare - *P.C. Pr. Dr. Ionel Popescu*, pe care ținem să-l felicităm (și) pentru această lucrare, și pe care o recomandăm tuturor cu toată căldura, îi dorim să ne mai hrănească mințile și sufletele noastre și cu alte lucrări ziditoare și folositoare nouă și urmașilor noștri, arătându-ne prin toate acestea dragostea sau atașamentul față de valorile perene ale Bisericii și neamului nostru Românesc, precum și vivacitatea ori tinerețea spirituală cu care l-a înzestrat Dumnezeu – Cel în Treime Slăvit și Lăudat, pe devotatul și iubitul Său fiu – slujitor, și, totodată, îi dorim să aibă parte, în continuare, de folositoare bucurii, de binecuvântate mângâieri și de nemărginite împliniri duhovnicești, atât aici pe pământ, cât mai ales dincolo, în lumea cealaltă – a Împărăției Cerurilor, unde să se bucure de înveșnicita comuniune cu Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, în lumina cea neînserată a Sfintei Treimi! Amin!

Dr. Stelian Gomboș